Yapısına Göre Cümleler

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Tek yüklemli cümle:** Tek bir yüklemi olan ve içinde fiilimsi bulunmayan cümledir: Kuşlar sonbaharda göç eder.
- **İçinde fiilimsi olan cümle:** Tek bir yüklemi olan ama içinde bir ya da daha fazla fiilimsi bulunan cümledir: Yağmur **yağınca** sokaklar boşaldı.
- **Birden çok yüklemi olan cümle:** Birden fazla yargı, aralarına **virgül** ya da **noktalı virgül** konularak sıralanır: Güneş doğdu, kuşlar öttü.
- **Bağlacı olan cümle:** Yüklemli cümleler **ve, ama, fakat, ancak, çünkü, hem… hem, ya… ya** gibi bağlaçlarla birbirine bağlanır: Çok çalıştı ama sınavı kazanamadı.
- **Dikkat:** Bağlaç, iki yargıyı değil de iki sözcüğü bağlıyorsa cümle bağlacı olan cümle sayılmaz: Annem **ve** babam sinemaya gitti. (tek yüklemli)
- **Birleştirme:** Otobüs geldi. Yolcular bindi. → Otobüs geldi, yolcular bindi. / Otobüs geldi ve yolcular bindi. / Otobüs gelince yolcular bindi.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.

a) Tek yüklemi olan ve içinde fiilimsi bulunmayan cümleye ..... cümle denir.

b) Birden fazla yargının virgül ya da noktalı virgülle sıralandığı cümleye ..... cümle denir.

2 Cümlelerin kaç yüklemi olduğunu yazınız.

a) Kapıyı açtım, içeri girdim.

b) Kardeşim sabah erkenden kalktı.

c) Hava soğudu ama kar yağmadı.

3 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **tek yüklemli** bir cümledir?

A) Göç eden kuşlar baharda geri döner.
B) Kuşlar toplandı, uzun yolculuğa başladı.
C) Kuşlar göç etti fakat serçeler burada kaldı.
D) Kuşlar sonbaharda sıcak ülkelere göç eder.

4 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **içinde fiilimsi olan** bir cümledir?

A) Yağmur yağınca sokaklar boşaldı.
B) Yağmur yağdı, sokaklar boşaldı.
C) Yağmur yağdı ve sokaklar boşaldı.
D) Sokaklar birden boşaldı.

5 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **bağlacı olan** bir cümledir?

A) Çok çalıştı, sınavı kazandı.
B) Çok çalıştı fakat sınavı kazanamadı.
C) Çok çalışan öğrenci sınavı kazandı.
D) Sınavı büyük bir başarıyla kazandı.

6 Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

( ) Birden çok yüklemi olan cümlelerde yargılar virgülle ayrılabilir.
( ) "Ali ve Can maça gitti." bağlacı olan bir cümledir.
( ) İçinde fiilimsi olan cümlelerin tek bir yüklemi vardır.
( ) "ama, fakat, ancak" birer bağlaçtır.

7 "Otobüs geldi. Yolcular bindi." cümlelerini
a) virgül kullanarak, b) bir bağlaç kullanarak, c) bir fiilimsi kullanarak tek cümle hâline getiriniz.

8 Cümlelerin yapısını yazınız.
a) Kitabı bitirdim, rafa kaldırdım.
b) Kitap okumak insanı geliştirir.
c) Kitabı aldım ama henüz başlamadım.
d) Bu kitap çok eski.

9 Cümlelerde yargıları birbirine bağlayan bağlaçları yazınız.
a) Hem ders çalıştı hem de odasını topladı.
b) Sinemaya gidecektik ancak bilet kalmamıştı.

10 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **birden çok yüklemi olan** bir cümledir?

A) Güneş doğunca kuşlar öttü.
B) Güneş doğdu ve kuşlar öttü.
C) Güneş doğdu, kuşlar öttü.
D) Kuşlar sabah erkenden öttü.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Cümleleri yapılarına göre tabloya numaralarıyla yazınız.
1. Dedem her sabah gazete okur. 2. Dedem gazete okurken çayını yudumlar. 3. Dedem gazeteyi aldı, gözlüğünü taktı.
4. Dedem gazeteyi okudu ama bulmacayı çözmedi. 5. Bahçedeki çiçekler açtı. 6. Bahçeye dikilen fidanlar büyüdü.

Tek yüklemli	İçinde fiilimsi olan	Birden çok yüklemi olan	Bağlacı olan

12 Aşağıdaki cümlelerden hangisi **bağlacı olan bir cümle değildir**?

A) Annem sinemaya gitti ve babam evde kaldı.
B) Sinemaya gidecektik ancak film iptal edildi.
C) Annem ve babam bu akşam sinemaya gitti.
D) Babam hem film izledi hem kitap okudu.

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **içinde fiilimsi olan** bir cümledir?

A) Denizi seyrettim, rahatladım.
B) Denizi uzun uzun seyrettim.
C) Deniz çok dalgalıydı ama yüzdük.
D) Denizi seyretmek içimi rahatlatır.

14 "Kardeşim eve geldi, hemen yemeğini yedi." cümlesini, anlamını bozmadan **içinde fiilimsi olan** bir cümleye dönüştürünüz.

15 "Rüzgâr çıktı, çamaşırlar uçuştu." cümlesi için öğrencilerin tespitleri şunlardır:
Ayla: Birden çok yüklemi olan bir cümledir. Burak: Bağlacı olan bir cümledir. Cansu: İki yargı bildirir.
Hangi öğrencinin tespiti yanlıştır? Açıklayınız.

16 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yargılar "**çünkü**" bağlacıyla bağlanmıştır?

A) Maç ertelendi, saha su altındaydı.
B) Maç ertelendi çünkü saha su altındaydı.
C) Saha su altında kaldığı için maç ertelendi.
D) Maç ertelendi ve oyuncular soyunma odasına döndü.

17 "Sabah erken uyandım, pencereyi açtım. Dışarıda ince bir yağmur yağıyordu. Şemsiyemi alıp evden çıktım ama otobüsü kaçırdım."
a) Bu metinde toplam kaç yüklem vardır?
b) Metindeki fiilimsiyi yazınız.

18 "Okul" konusunda her yapıya uygun birer cümle yazınız.
a) tek yüklemli b) içinde fiilimsi olan c) birden çok yüklemi olan d) bağlacı olan

19 Birden çok yüklemi olan cümlelerde yargılar virgül ya da noktalı virgülle ayrılır.
Buna göre aşağıdakilerden hangisi **birden çok yüklemi olan** bir cümledir?

A) Rüzgâr dindi; deniz durgunlaştı.
B) Rüzgâr dinince deniz durgunlaştı.
C) Rüzgâr dindi fakat deniz durgunlaşmadı.
D) Rüzgârın dinmesi denizi durgunlaştırdı.

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **tek yüklem ve birden fazla fiilimsi** vardır?

A) Kardeşim sabah koşuya çıktı.
B) Kardeşim eve dönünce duş aldı.
C) Sabah koşusuna çıkan kardeşim, eve dönünce duş aldı.
D) Kardeşim koşudan döndü, duş aldı.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Bir etkinlikte **birden çok yüklemi olan** cümle 3, **bağlacı olan** cümle 2, **içinde fiilimsi olan** cümle 1, **tek yüklemli** cümle 0 puandır.
1. Kar yağdı, yollar kapandı.
2. Kar yağınca yollar kapandı.
3. Kar yağdı ama yollar açık kaldı.
4. Yollar kapandı.
5. Karla kaplanan yollar sabaha kadar temizlendi.
Bütün cümlelerin yapısını doğru belirleyen öğrenci kaç puan alır?

22 (I) Hafta sonu kütüphaneye gittim. (II) Aradığım kitabı raflarda bulamadım. (III) Görevliye sordum ama o da bilmiyordu. (IV) Sonunda başka bir kitap aldım, eve döndüm.
Bu metindeki cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) I. cümle tek yüklemlidir.
B) II. cümle içinde fiilimsi olan bir cümledir.
C) III. cümle bağlacı olan bir cümledir.
D) IV. cümle içinde fiilimsi olan bir cümledir.

23 Aşağıdaki cümlelerden hangisi yapı bakımından **diğerlerinden farklıdır**?

A) Işıklar yanınca perde açıldı.
B) Telefon çaldı, kimse açmadı.
C) Kapıyı çaldım, cevap gelmedi.
D) Işıklar yandı, perde açıldı.

24 Öğretmen, **bağlacı olan ve içinde fiilimsi bulunmayan** bir cümle yazılmasını istemiştir.
Aşağıdakilerden hangisi bu yönergeye uygundur?

A) Hava çok sıcaktı ama denize girmek istemedik.
B) Hava çok sıcaktı ama denize girmedik.
C) Hava çok sıcaktı, denize girdik.
D) Hava ısınınca denize girdik.

25 Aşağıdaki dört cümleyi **iki cümleye** indiriniz. Cümlelerden biri bağlacı olan, diğeri içinde fiilimsi olan bir cümle olsun.
"Sabah alarm çaldı. Hemen yataktan kalktım. Kahvaltı hazırdı. Ben ise acele ediyordum."

26 Aşağıdaki cümlelerin hangisi **içinde fiilimsi olan** bir cümledir?

A) Bu kapı hiç açılmaz.
B) Kapıyı zorladık ama açılmadı.
C) Açılmaz kapıları zorlama.
D) Kapı açılmadı, içeri giremedik.

27 "Ali kitabı bir günde okudu. Kitap çok ilginçti." cümlelerini
a) bağlacı olan, b) içinde fiilimsi olan tek bir cümleye dönüştürünüz.

28 Aşağıdakilerden hangisi **birden çok yüklemi olan** bir cümle değildir?

A) Çocuklar bahçede koşarak oynadı.
B) Çocuklar bahçeye çıktı, oyun oynadı.
C) Çocuklar çok yoruldu; eve döndü.
D) Çocuklar güldü, eğlendi, şarkı söyledi.

29 "Kasabanın meydanında eski bir çeşme vardı. Çeşmenin suyu buz gibiydi. Yaz günlerinde yorulan yolcular burada dinlenirdi. Çocuklar su içer, birbirlerine su sıçratırdı. Akşam olunca meydan sessizleşirdi."
Bu metinde kaç tane **tek yüklemli** cümle vardır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

30 "Hafta sonu" konulu, dört cümlelik bir paragraf yazınız. Paragrafınızda her yapıdan (tek yüklemli, içinde fiilimsi olan, birden çok yüklemi olan, bağlacı olan) birer cümle bulunsun; yapıları yay ayraç içinde belirtiniz.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**